



Брюксел, 20.6.2014 г.  
COM(2014) 365 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И  
СЪВЕТА**

**Окончателен доклад за изпълнението на Стратегията за вътрешна сигурност на  
ЕС за периода 2010 - 2014 г.**

## 1. Въведение

Целта на Стратегията за вътрешна сигурност (СВС)<sup>1</sup> от 2010 г. бе да се предостави възможност на Европейския съюз да отговори на съществуващите и възникващите заплахи за сигурността на европейското общество, неговите граждани и организациите в ЕС.

Стратегията е насочена към определяне на **предизвикателствата за вътрешната сигурност на ЕС** в контекста на това, че много от днешните предизвикателства за сигурността имат трансграничен и междусекторен характер и никоя държава членка не е в състояние да отговори ефективно на тези заплахи самостоятелно. В стратегията се набелязват също **общи принципи и насоки**, които са в основата на европейския модел за сигурност и са насочени към по-нататъшно разработване на общи инструменти и политики с помощта на по-цялостен подход, при пълно зачитане на основните права.

В съобщението на Комисията *„Стратегия за вътрешна сигурност на ЕС в действие“*<sup>2</sup> се определят **пет основни стратегически цели**, които ЕС и неговите държави членки трябва да преследват, за да бъдат по-ефективни в предотвратяването на тежката и организираната престъпност, тероризма и киберпрестъпността и борбата с тях, в укрепването на управлението на външните ни граници и в изграждането на устойчивост на природни и причинени от човека бедствия. Конкретни действия следва да бъдат предприети на равнище ЕС, както и на национално и международно равнище.

Комисията докладва през 2011 г.<sup>3</sup> и 2013 г.<sup>4</sup> относно изпълнението на СВС и адаптира действията и препоръките към последните промени. Докладите са съсредоточени върху усилията, предприети на равнище ЕС, и информират за постигнатия напредък и текущите и бъдещите предизвикателства.

В последното си съобщение Комисията заключава, че *„следващият и последен доклад относно изпълнението на СВС ще бъде представен в средата на 2014 г. В него ще се направи оценка на това дали са постигнати целите на стратегията и ще се разгледат бъдещите предизвикателства в областта на вътрешната сигурност.“*

В съответствие с тези заключения и въз основа на оценките от двата предишни доклада този трети и последен доклад относно СВС за периода 2010 — 2014 г. има двойна цел. Първо, в него се прави оценка на действията, изпълнени в рамките на петте стратегически цели по СВС от 2010 г. насам. Второ, в него се посочват възможни бъдещи предизвикателства, междусекторни цели и възникващи заплахи с оглед на обновена стратегия за вътрешна сигурност в съответствие със съобщението на Комисията *„Открита и сигурна Европа: практическа реализация“*, в което се представят предложения за бъдещата програма на ЕС в областта на вътрешните работи.<sup>5</sup>

---

<sup>1</sup> Стратегия за вътрешна сигурност за Европейския съюз: към европейски модел за сигурност, 5842/2/2010.

<sup>2</sup> COM(2010) 673.

<sup>3</sup> COM(2011) 790.

<sup>4</sup> COM(2013) 179.

<sup>5</sup> COM(2014) 154.

При подготовката на настоящия доклад Комисията взе предвид резолюцията на Европейския парламент относно втория доклад за СВС.<sup>6</sup>

## **2. Ключови постижения в прилагането на СВС за периода 2010 — 2014 г.**

Насърчаването на европейска вътрешна сигурност получи нов тласък през последните години чрез прилагането на СВС и на целеви стратегии.

Избраните пет стратегически цели в рамките на СВС за периода 2010 — 2014 г. бяха: 1) разбиване на международните престъпни мрежи, 2) предотвратяване на тероризма и предприемане на мерки срещу радикализацията и набирането на терористи, 3) повишаване на равнището на сигурност в киберпространството за гражданите и предприятията, 4) укрепване на сигурността чрез управление на границите и 5) повишаване на устойчивостта на Европа спрямо кризи и бедствия.

От 2010 г. насам е постигнат значителен напредък по тези цели, както е видно от двата доклада на Комисията за СВС и от настоящия доклад. СВС за периода 2010 — 2014 г. бе в основата на инициативите за вътрешна сигурност на ЕС през последните години. Тя допринесе за по-нататъшното подобряване на капацитета на ЕС, на неговите държави членки и на другите заинтересовани страни, както и за засилване на оперативното сътрудничество между държавите членки. СВС допринесе и за приемането на подход, който в по-голяма степен обхваща множество сектори на всички равнища.

При прилагането на стратегията трябваше да бъдат посрещнати няколко предизвикателства. Финансовата криза и въведените вследствие на това бюджетни ограничения в Европа възпрепятстваха до известна степен **наличието на ресурси**. Новите технологии предоставиха нови възможности за заинтересованите страни в областта на сигурността, но в същото време създадоха нови заплахи, включително **бързо нарастващата заплаха от киберпрестъпност**, и породиха необходимост от разработване на всеобхватен подход за противопоставянето ѝ. Твърдения за съществуването на широкомащабни програми за събиране на разузнавателна информация, макар и несвързани пряко със сътрудничеството в областта на правоприлагането, предизвикаха оживени дебати относно условията, при които следва да бъде постигната сигурността. Това доведе до по-голяма решимост за **гарантиране на взаимно доверие** и за разработване на по-всеобхватни политики за сигурност, както и до необходимостта от укрепване на интегрирането на основните права в политиките за вътрешна сигурност. Накрая, що се отнася до външното измерение на сигурността, ЕС се сблъска с последиците от регионални конфликти и големи политически промени, като Арабската пролет, конфликтите в африканските държави на юг от Сахара и конфликта в Сирия. Те оказаха въздействие върху вътрешната сигурност на ЕС.

Тези предизвикателства потвърдиха нуждата от СВС, която бе приложена ефективно както чрез общи инициативи, така и чрез инициативи, свързани с всяка от петте конкретни цели.

---

<sup>6</sup> 2013/2636 (RSP).

Законодателството и механизмите за сътрудничество вече предоставят общи инструменти за осигуряване на по-добра защита на европейските общества и икономики от тежката и организираната престъпност. Засиленото сътрудничество в областта на правоприлагането и съдебната сфера се оказва изключително важно за предприемането на ответни действия срещу общи заплахи, като трафика на хора, тероризма, киберпрестъпността и корупцията.

Значителни усилия бяха предприети, за да се засили прилагането на мултидисциплинарен и цялостен подход — една от ключовите цели на СВС — с оглед на преодоляването на все по-сложните предизвикателства в областта на сигурността. Бяха предприети инициативи, за да могат различните заинтересовани страни да обединят силите си и да развият и укрепват синергиите между политиките и действията.

Постоянният комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност (COSI), създаден с Договора от Лисабон, започна да функционира през 2010 г. COSI постепенно се превръща в ядро на цялостния оперативен междуведомствен подход към вътрешната сигурност на ЕС. COSI следва да стане по-оперативен по отношение на координацията на работата на държавите членки, Комисията и агенциите на ЕС. По-нататъшната му координация с Комитета по политика и сигурност (КПС) на ЕС ще създаде по-добри връзки между външното и вътрешното измерение на вътрешната сигурност.

## **2.1. Специфични за целите основни постижения през периода 2010 — 2014 г.**

### **2.1.1. Цел 1: разбиване на международните престъпни мрежи**

СВС определи **три ключови действия**: 1) идентифициране и разбиване на престъпните мрежи, 2) защита на икономиката срещу проникване на престъпни елементи и 3) конфискуване на активи, придобити от престъпна дейност.

За тази цел бяха предприети много усилия за по-нататъшно развитие на полицейската дейност, осъществявана на базата на разузнавателни данни, и за увеличаване на сътрудничеството между правоприлагащите органи и с други органи. Най-добрият пример е разработването и прилагането на цикъла на политиката на ЕС за борба с тежката и организираната престъпност.<sup>7</sup> Държавите — членки на ЕС, подкрепяни от институциите и агенции на Съюза, определят приоритети<sup>8</sup> (предимно въз основа на оценката на Европол на заплахата от тежката и организираната престъпност —

<sup>7</sup> Заключение на Съвета от 8 — 9 ноември 2010 г.

<sup>8</sup> Заключение на Съвета от 6 — 7 юни 2013 г. Представени обобщено, приоритетите на ЕС за периода 2014 — 2017 г. са за справяне с: 1) незаконната/нелегалната имиграция; 2) трафика на хора; 3) фалшифицираните стоки, с които се нарушават нормите в областта на здравеопазването, безопасността и храните, и стоките, които не отговарят на стандартите; 4) измамите с акцизи и вътреобщностните измами с липсващ търговец; 5) производството и трафика на синтетични наркотици; 6) трафика на кокаин и хероин; 7) киберпрестъпността (измамите онлайн и измамите с разплащателни карти, сексуалната експлоатация на деца онлайн и кибернетичните атаки); 8) риска от огнестрелни оръжия за гражданите и незаконния трафик на огнестрелни оръжия; 9) организираната престъпност, която засяга недвижима собственост и се извършва от мобилни организирани престъпни групи.

SOCTA)<sup>9</sup>, посочват стратегически цели в многогодишните планове и разработват годишни оперативни планове, които се осъществяват.

Агенциите в областта на правосъдието и вътрешните работи бяха подсилени, което доведе до увеличаване на оперативната подкрепа от страна на Европол<sup>10</sup> и на Евроюст<sup>11</sup> в разследванията, включително **съвместни екипи за разследване (СЕР)**<sup>12</sup>, стратегически и оперативни анализи, както и предложения за нови правни основания<sup>13</sup> и за двете агенции. Бяха разработени допълнително и подкрепени (финансово) специализирани мрежи в областта на трансграничното правоприлагане, както и съвместните екипи за разследване (СЕР). Финансирането от ЕС, и особено финансовата програма „Предотвратяване и борба с престъпността (ISEC)“, помогна на държавите членки да засилят трансграничното си сътрудничество.

Бяха установени всеобхватни рамки на политиката относно различни престъпни явления и чрез тях се предоставят насоки за сътрудничество между всички заинтересовани страни. Стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013 — 2020 г.<sup>14</sup> набеляза нови насоки в областта на **борбата с трафика на наркотици**, включително относно променящата се динамика на пазарите на незаконни наркотици. Чрез законодателните предложения относно новите психоактивни вещества се предприемат действия във връзка с бързо растящата заплаха от новите наркотици<sup>15</sup>. Освен това първият доклад за пазарите на наркотици, изготвен съвместно от Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН) и Европол и публикуван през януари 2013 г., беше значителна стъпка напред към установяване на възникващите тенденции и насърчаване на синергиите между отделните агенции.<sup>16</sup>

Политиката на ЕС за борба с **трафика на хора** – в която се прилага всеобхватен и мултидисциплинарен подход (4-те „П“: предотвратяване, предпазване, преследване, партньорства) – е отразена в Директивата от 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него<sup>17</sup>. Стратегията на ЕС за премахване на трафика на хора за периода 2012 — 2016 г.<sup>18</sup>, приета от Комисията и одобрена от Съвета<sup>19</sup>, в момента е в процес на изпълнение. През 2013 г. бе създадена платформа на гражданското общество в ЕС за борба с трафика на хора, която обединява повече от 100 организации.

---

<sup>9</sup> Изготвена от Европол с принос от държавите членки, агенциите на ЕС в областта на правосъдието и вътрешните работи и ключови трети държави.

<sup>10</sup> До края на третото тримесечие на 2013 г. Европол улесни обмена на над 220 000 оперативни съобщения и бяха започнати повече от 13 500 дела (увеличение с 15 % в сравнение със същия период на 2012 г.). Европол оказва подкрепа за операциите на държавите членки, свързани с Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (ЕМРАСТ), за публикуването на SOCTA за 2013 г. и чрез съдействието, предоставено от звеното за подкрепа на ЕМРАСТ (ESU).

<sup>11</sup> През 2013 г. Евроюст имаше 639 приключени дела и 937 текущи дела, от които 257 свързани с организираната престъпност.

<sup>12</sup> През 2013 г. общо 34 СЕР получиха (финансова) подкрепа от Евроюст, а Европол официално участва като член в 35 СЕР и предостави систематична оперативна подкрепа в 9 други СЕР.

<sup>13</sup> COM(2013) 173, COM (2013) 535.

<sup>14</sup> 17547/12.

<sup>15</sup> Решение 2005/387/ПВР на Съвета.

<sup>16</sup> <http://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/drug-markets>

<sup>17</sup> Директива 2011/36/ЕС.

<sup>18</sup> COM(2012) 286.

<sup>19</sup> Заклучения на Съвета от 25 октомври 2012 г.

На 13 декември 2011 г. Директивата относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография<sup>20</sup>, влезе в сила, като хармонизира престъпленията и въведе минимални санкции. Тя има за цел и борбата с детската порнография онлайн и секс туризма.

Срещу движената от печалбата мотивация на престъпните групи бяха приети важни мерки за противодействие, като създаването на служби за възстановяване на активи (СВА) в държавите членки и установяването на трансгранично сътрудничество между тях<sup>21</sup>, предложението за 4-та директива срещу изпирането на пари<sup>22</sup> и за регламент относно паричните преводи<sup>23</sup> и споразумението за нова директива за обезпечаване и конфискация на незаконно придобито имущество<sup>24</sup>. Вследствие на създаването на Механизъм за отчитане и оценка на **корупцията**, обхващащ целия ЕС, през февруари 2014 г. беше изготвен първият доклад на ЕС за борбата с корупцията<sup>25</sup>. В този доклад се представят за всяка държава членка съществуващите антикорупционни механизми, кои от тях функционират добре, какво може да се подобри и по какъв начин. В него се призовава за по-строги етични норми и се предлагат подобрения в механизмите за контрол в областта на обществените поръчки.

Като се осъзнава опасността, която незаконната употреба на **огнестрелни оръжия** представлява за сигурността на гражданите, в съобщение на Комисията<sup>26</sup> се посочват редица начини, по които ЕС може да помогне на държавите членки да увеличат усилията си за намаляване на заплахата. ЕС ратифицира Протокола на ООН за огнестрелните оръжия<sup>27</sup>.

Повишеният риск от **фалшифицирани** и неотговарящи на стандартите стоки трябва да бъде намален с оглед на финансовите последици за законната икономика, държавните бюджети и здравето на гражданите. Това доведе до нов набор от мерки, като например приемането на плана за действие на ЕС в областта на митниците за борба с нарушенията на правата върху интелектуалната собственост<sup>28</sup> за периода 2013 — 2017 г., както и действията на ЕС за борба с контрабандата на цигари<sup>29</sup>.

С Директивата относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси се установява общ механизъм в Европейския съюз за получаване на всички видове доказателства по наказателноправни въпроси<sup>30</sup>. Съдебните органи могат например да изискват от своите колеги в други държави членки да разпитат свидетели, да извършат претърсване на помещения или да проверят банкови сметки. Чрез мярката се въвежда също автоматично взаимно признаване на заповедите за разследване и се ограничават основанията за отказ от страна на друга държава членка да изпълни заповедта.

---

<sup>20</sup> Директива 2011/93/ЕС.

<sup>21</sup> Трансграничните искания за проследяване на активи посредством приложението за мрежа за сигурен обмен на информация (SIENA) (използвано от 20 държави членки) се увеличиха от 475 през 2012 г. до над 2 000 през 2013 г. Времето за реагиране на тези искания също бе съкратено.

<sup>22</sup> COM(2013) 45.

<sup>23</sup> COM(2013) 44.

<sup>24</sup> ОВ L 127, 29.4.2014 г., стр. 39.

<sup>25</sup> COM(2014) 38.

<sup>26</sup> COM(2013) 716.

<sup>27</sup> ОВ L 89, 25.3.2014 г., стр. 7.

<sup>28</sup> ОВ С 80, 19.3.2013 г., стр. 1.

<sup>29</sup> COM(2013) 324, Заклучения на Съвета от 10 декември 2013 г.

<sup>30</sup> ОВ L 130, 1.5.2014 г., стр. 1.

Значителен напредък бе постигнат по отношение на **трансграничния обмен на информация в областта на правоприлагането**. Съществуващите инициативи, като Решението от Прюм<sup>31</sup> и Шведската инициатива<sup>32</sup>, бяха постепенно приложени от държавите членки. Правоприлагащите органи получиха строго регулиран достъп до някои информационни системи, например базата данни „Евродак“, съдържаща данни за дактилоскопични отпечатаци<sup>33</sup>. През декември 2012 г. Комисията представи съобщение относно европейския модел за обмен на информация (EIXM)<sup>34</sup>. Комисията си сътрудничи тясно с държавите членки и с Европол, за да подкрепи прилагането на EIXM.

Комисията представи предложение за директива за уреждане на обработването от страна на държавите членки на резервационните данни на пътниците в ЕС за целите на правоприлагането<sup>35</sup>. Важно е предложената директива да бъде накрая приета.

Агенциите на ЕС **засилиха обучението** на работещите в сферата на правоприлагането, за да се подобрят индивидуалните и общите способности<sup>36</sup>. Като нов подход към обучението Комисията представи Европейската схема за обучение в областта на правоприлагането (LETS)<sup>37</sup>. Тя се базира на четири учебни направления<sup>38</sup>, насочена е към обучението на различни правоприлагащи органи (полиция, гранична охрана и митници) от всички рангове и включва/предвижда/съдържа и програми за обмен.

### **2.1.2. Цел 2: предотвратяване на тероризма и предприемане на мерки срещу радикализацията и набирането на терористи**

**Три ключови действия** бяха набелязани през 2010 г.: 1) предоставяне на общностите на възможности за предотвратяване на радикализацията и набирането на терористи, 2) пресичане на достъпа на терористите до финансиране и материали и проследяване на техните трансакции и 3) защита на транспорта.

Комисията предприе различни действия по отношение на сътрудничеството с общностите, местните органи и гражданското общество. През септември 2011 г. Комисията създаде **Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията (RAN)**<sup>39</sup>, даваща възможност на работещите в тази област лица на място да се справят с проблемите, свързани с радикализирането и вербуването. През януари 2014 г. Комисията прие Съобщението относно предотвратяване на радикализацията, водеща до тероризъм и екстремистко насилие<sup>40</sup>. Предложените действия включват мерки за предотвратяване и изграждане на устойчивост, както и за подпомагане на радикализираните лица да се откажат от тази дейност и да се дерадикализират.

<sup>31</sup> 2008/615/ПВП

<sup>32</sup> 2006/960/ПВП

<sup>33</sup> Регламент (ЕС) № 603/2013.

<sup>34</sup> COM(2012) 735.

<sup>35</sup> COM(2011) 32.

<sup>36</sup> През 2013 г. Европейският полицейски колеж CEPOL предостави обучение на повече от 8200 участници<sup>36</sup> в над 100 различни дейности на обучение.

<sup>37</sup> COM(2013) 172.

<sup>38</sup> Направление 1: основни познания относно измерението на правоприлагането в контекста на ЕС, направление 2: ефективно двустранно и регионално сътрудничество; направление 3: тематична специализация на ЕС в областта на правоприлагането, направление 4: граждански мисии и изграждане на капацитет в трети държави.

<sup>39</sup> [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation\\_awareness\\_network/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/index_en.htm)

<sup>40</sup> COM(2013) 941.

Успоредно с това Комисията публикува сборник с най-добри практики и подходи, установени от RAN.

Комисията реагира на наболелия проблем с **чуждестранните бойци**, които пътуват до конфликтни зони (по-специално Сирия), чрез различни действия, включително като разработи насоки за най-добрите практики в рамките на RAN.

Комисията проследи отблизо изпълнението на **установената между ЕС и САЩ Програма за проследяване на финансирането на тероризма** (ППФТ<sup>41</sup>), създадена през 2010 г. Използвана все повече от ЕС и от държавите членки, ППФТ се оказва ценен инструмент, който дава възможност за идентифицирането и проследяването на терористи и на мрежи, които ги подпомагат, в целия свят<sup>42</sup>.

Значителни усилия бяха положени за осигуряването на безопасност и сигурност чрез защита и откриване на опасни стоки, като **взривни вещества и ХБРЯ вещества**, с продължаващото прилагане на два плана за действие<sup>43</sup> и с Регламента относно предлагането на пазара и използването на прекурсори на взривни вещества<sup>44</sup>. Бе стартиран нов подход към прилагането на Европейската програма за защита на критичната инфраструктура (EPCIP)<sup>45</sup>, която е насочена към предотвратяването, подготвеността, ответните действия и по-специално взаимозависимостите между секторите.

Дейностите за оценка на риска в областта на сигурността на въздухоплаването бяха разширени, за да обхване широк набор от рискове, свързани с пътниците<sup>46</sup>. Методологията, разработена съвместно с експерти от държавите членки и Центъра на ЕС за разузнаване, предоставя референтна рамка за бъдещата работа в тази област. Мрежата Airpol и Комисията също продължиха да разработват наръчник на ЕС за защитата на летищата като лесни мишени.

За да могат да се справят с кризите в момента на възникването им, като терористичните актове в Норвегия, Бургас и Тулуза, държавите членки бяха подпомогнати от Европол, Евроюст, Центъра на ЕС за анализ на информация (IntCen) и правоприлагащи платформи като ATLAS. Мрежата на ЕС ATLAS, състояща се от специални интервенционни сили в 28-те държави — членки на ЕС, продължи да развива капацитета си. През април 2013 г. тя проведе успешно съвместни учения в отговор на симулирано координирано терористично нападение в девет държави членки<sup>47</sup>.

### **2.1.3. Цел 3: повишаване на нивото на сигурност за гражданите и предприятията в киберпространството**

СВС определи **три ключови действия**: 1) изграждане на капацитет в областта на правоприлагането и съдебната власт, 2) сътрудничество със сектора за оправомощаване

<sup>41</sup> ОВ L 195, 27.10.2010 г., стр. 5.

<sup>42</sup> COM(2013) 843.

<sup>43</sup> [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/securing-dangerous-material/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/securing-dangerous-material/index_en.htm)

<sup>44</sup> Регламент (ЕС) № 98/2013.

<sup>45</sup> SWD(2013) 318.

<sup>46</sup> Тази работа е следствие от резултатите от конференцията в Никозия от 2012 г. на тема „Сигурност на въздухоплаването срещу терористични заплахи“, които бяха одобрени от Съвета.

<sup>47</sup> IP/13/335.



и защита на гражданите и 3) подобряване на капацитета за справяне с кибернетични атаки.

В SOCTA се подчертава как движената от печалбата организирана киберпрестъпност позволява много различни видове престъпления. Освен това европейските граждани показаха, че са наясно с наличието на заплаха — в специално проучване на Евробарометър относно киберсигурността<sup>48</sup> 76 % от живеещите в ЕС смятат, че рискът да станат жертва на киберпрестъпления се е увеличил през последните дванадесет месеца. Бяха предприети мерки, за да се реагира на тази заплаха.

ЕС прие Директивата относно **атаките срещу информационните системи**<sup>49</sup>, с която се хармонизира наказателното право на държавите членки относно тези престъпления — например незаконен достъп до информационни системи, незаконна намеса в системи и данни и незаконно прихващане — и се улеснява сътрудничеството между правоприлагащите органи.

В **Стратегията на ЕС за киберсигурност**<sup>50</sup>, приета през февруари 2013 г., се представя визия за превръщането на ЕС в най-безопасната онлайн среда в света. Стратегията бе приветствана от Съвета<sup>51</sup> и от Европейския парламент<sup>52</sup>. Наред с другото в нея се подчертава значението на сътрудничеството между публичния и частния сектор за подобряване на превенцията и повишаване на устойчивостта. Комисията изготви първия си доклад за постигнатия напредък и все още работи за приключване на действията по стратегията. Комисията предложи също директива относно мрежовата и информационната сигурност<sup>53</sup>, която има за цел да се повиши устойчивостта на национално равнище и да се засили сътрудничеството по инцидентите в кибернетичното пространство.

В началото на 2013 г. започна да работи **Европейският център за борба с киберпрестъпността (EC3)** към Европол. EC3 става основна точка за контакт по въпросите на киберпрестъпността и си сътрудничи с държавите членки, Евроюст и трети държави по редица успешни разследвания<sup>54</sup>. Центърът работи и с частния сектор чрез консултативни групи за сигурността на интернет и финансовите услуги. Комисията продължи да насърчава прилагането на Конвенцията от Будапеща за киберпрестъпността като рамка за международно сътрудничество за противодействие на киберпрестъпността и като модел за национални закони.

Комисията и САЩ си сътрудничиха за създаването през 2012 г. на **Глобален алианс срещу сексуалното посегателство над деца в интернет**<sup>55</sup>, който понастоящем обединява 53 държави, ангажирали се да подобрят идентифицирането на жертвите, да

---

<sup>48</sup> Специално издание на Евробарометър, бр. 404, ноември 2013 г.

<sup>49</sup> Директива 2013/40/ЕС.

<sup>50</sup> JOIN(2013) 1.

<sup>51</sup> Заключение на Съвета от 25 юни 2013 г.

<sup>52</sup> P7\_TA(2013)0376. Таблица относно изпълнението, представена на конференцията на високо равнище една година след приемането на стратегията: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/eucybersecurity-strategy-high-level-conference-0>

<sup>53</sup> COM(2013) 48.

<sup>54</sup> [https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/ec3\\_first\\_year\\_report.pdf](https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/ec3_first_year_report.pdf)

<sup>55</sup> [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/global-alliance-against-child-abuse/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/global-alliance-against-child-abuse/index_en.htm), [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/global-alliance-against-child-abuse/docs/global\\_alliance\\_report\\_201312\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/global-alliance-against-child-abuse/docs/global_alliance_report_201312_en.pdf)

преследват по-успешно извършителите, да повишават осведомеността и да намалят броя на изображенията на сексуално насилие над деца в интернет.

С оглед на бързо нарастващата киберпрестъпност трябва да бъдат предприети още много действия. Тези мерки обаче вече допринасят за по-безопасна онлайн среда за гражданите и предприятията.

#### **2.1.4. Цел 4: укрепване на сигурността чрез управление на границите**

СВС определи **четири ключови действия**: 1) използване на пълния потенциал на EUROSUR, 2) засилване на приноса на Frontex по външните граници, 3) предприемане на общо управление на риска по отношение на движението на стоки през външните граници и 4) подобряване на междуведомственото сътрудничество на национално равнище.

Дейностите на ЕС за изпълнение на тези ключови действия бяха предприети с цел зачитане на основните права и свободи, като свободното движение на хора в рамките на Шенгенското пространство и свободното движение на стоки и услуги в рамките на вътрешния пазар, като същевременно се засилва вътрешната сигурност на ЕС. Това беше направено чрез използване на синергиите между политиките за управление на границите по отношение на лицата и стоките, както и чрез съчетаване на действията във връзка с управлението на миграцията и борбата с престъпността при прилагането на стратегията за интегрирано управление на границите. С предприетите мерки за повишаване на знанията на граничните служители и на митническите, полицейските и други органи по суша, море и въздух, вече съществува по-стабилна основа, за да се определят и предприемат пропорционални и ефективни мерки по границите на ЕС. Важна мярка е влизането в сила в края на 2013 г. на **EUROSUR**<sup>56</sup> — мултифункционална система за откриване и предотвратяване на трансграничната престъпност, която допринася и за спасяването на мигранти по външните граници на Шенгенското пространство.

Друга мярка е влизането в сила на **новото законодателство в областта на управлението на Шенгенското пространство**<sup>57</sup>. То има за цел да усъвършенства оценката и мониторинга, да осигури необходимата подкрепа за държавите членки и да отстрани някои евентуални слабости, за да се запази взаимното доверие в рамките на Шенгенското пространство.

Различните анализи на Frontex и въвеждането на **Шенгенска информационна система от второ поколение (ШИС II)**<sup>58</sup> допълнително допринасят за по-добри знания. ШИС II съдържа усъвършенствани функции за подпомагане на анализа на информацията.

Свободното движение на лица се подпомага от въвеждането на **Визовата информационна система (ВИС)**<sup>59</sup> и на Пакета за интелигентни граници<sup>60</sup>, който се състои от законодателни предложения за създаването на система за влизане/излизане (EES) и на програма за регистрирани пътници (RTP), които са в процес на обсъждане.

<sup>56</sup> Регламент (ЕС) № 1052/2013 за създаване на Европейската система за наблюдение на границите (EUROSUR).

<sup>57</sup> Регламент (ЕС) № 1053/2013; Регламент (ЕС) № 1051/2013.

<sup>58</sup> Регламент (ЕО) № 1987/2006.

<sup>59</sup> Регламент (ЕО) № 767/2008.

<sup>60</sup> COM(2013) 95, COM(2013) 97.

Темите за бързия внос и износ на стоки и защитата на вътрешния пазар понастоящем се разглеждат във връзка с разработването на инициатива за сигурността на веригата на доставки и управлението на риска<sup>61</sup>.

Службата Frontex бе укрепена посредством приемането на измененото ѝ правно основание,<sup>62</sup> за да разполага с капацитет за оказване на подкрепа на държавите — членки на ЕС. Frontex предостави увеличена оперативна подкрепа за държавите членки, подложени на силен миграционен натиск, например на гръцко-турската граница и в Егейско море. Чрез действия в рамките на Работната група на ЕС за Средиземно море<sup>63</sup> се предоставя всеобхватна подкрепа за защита на мигрантите и за облекчаване на тежестта за най-засегнатите средиземноморски държави — членки на ЕС.

#### **2.1.5. Цел 5: Подобряване на устойчивостта на Европа спрямо кризи и бедствия**

СВС определи **четири ключови действия**: 1) пълноценно използване на клаузата за солидарност, 2) разработване на подход, обхващащ всички опасности, за оценяването на заплахите и рисковете, 3) свързване на различните центрове за ситуационна осведоменост, 4) разработване на европейски капацитет за спешно реагиране при бедствия.

За да се предприемат ефективни и ефикасни действия във връзка с кризите, трябваше да се отговори на основни въпроси (кой е отговорен за какво, кога, къде и как) и да се използва междусекторен подход.

Това доведе до съвместното предложение<sup>64</sup> на Комисията и ЕСВД за решение на Съвета относно прилагането на **клаузата за солидарност**, въведена с Договора от Лисабон (чл. 222 от ДФЕС), което в момента се обсъжда с държавите членки. Клаузата за солидарност ще предостави цялостен отговор за ситуации, при които „държава членка стане обект на терористично нападение или жертва на природно или предизвикано от човека бедствие“.

Приемането на новия **Механизъм на ЕС за гражданска защита**<sup>65</sup> от Съвета на 17 декември 2013 г. допринася за създаването на европейски капацитет за спешно реагиране. Механизмът се основава на предварително ангажирани ресурси от държавите членки и на по-добро планиране и ще се подпомага от Координационния център за реагиране при извънредни ситуации, който започна дейността си през май 2013 г.

Разработват се национални оценки на риска в съответствие с насоките на Комисията от 2010 г.<sup>66</sup> През април 2014 г. Комисията представи първия преглед на природните и причинените от човека бедствия в ЕС, който съдържа информация за 12 мащабни природни и предизвикани от човека рискове, съдържащи се в 17 национални оценки на риска, изготвени от държавите членки. Съдържанието е допълнено от информация за

<sup>61</sup> COM(2012) 793, 8761/3/13.

<sup>62</sup> Регламент (ЕС) № 1168/2011.

<sup>63</sup> 17409/13.

<sup>64</sup> JOIN(2012) 39.

<sup>65</sup> OВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 924.

<sup>66</sup> SEC(2010) 1626.

политиките, свързани с ЕС, и от резултатите от съответни изследователски дейности, финансирани от ЕС<sup>67</sup>.

Решението, свързано със сериозните трансгранични заплахи за здравето<sup>68</sup>, ще допринесе за засилване на капацитета на ЕС за управление на риска в областта на общественото здраве.

Сътрудничеството на равнище ЕС между многосекторните центрове и центрoвете за конкретен сектор в Комисията и съответните агенции беше засилено с оглед оказването на подкрепа на държавите членки. Това сътрудничество бе подпомогнато от нова рамка за обмен на класифицирана информация<sup>69</sup>.

Вече са възможни по-гъвкави и съобразени с нуждите ответни действия на равнище ЕС в случай на големи кризи чрез интегрираните договорености за реакция на ЕС на политическо равнище в кризисни ситуации (IPCR)<sup>70</sup>, приети от Съвета на 13 юни 2013 г.

### 2.1.6. Зачитане на основните права при изпълнението на СВС

Основен стълб на СВС е зачитането и защитата на правата и свободите на гражданите на ЕС и на гражданите, които пребивават или имат престой в ЕС. Това бе направено в контекста на Договора от Лисабон и на изискването за гарантиране на ефективното прилагане на Хартата на основните права на ЕС<sup>71</sup>. За тази цел Комисията прие Стратегия за ефективно прилагане на Хартата на основните права от Европейския съюз<sup>72</sup> и впоследствие наблюдаваше нейното изпълнение, включително чрез годишни доклади<sup>73</sup>.

Комисията разработи **оперативни насоки** за отчитане на основните права в своите оценки на въздействието<sup>74</sup>. Тя също така предостави достъп до информация за правните средства за защита във всички държави членки чрез новия си портал за електронно правосъдие e-Justice<sup>75</sup>. Комисията, съвместно със Съвета на Европа, предприе важни стъпки за присъединяването на ЕС към Европейската конвенция за защита на правата на човека (ЕКПЧ)<sup>76</sup>. Като имаше предвид необходимостта да се осигури защита на личните данни (член 8 от Хартата), през 2012 г. Комисията предложи своя пакет на ЕС за защита на данните<sup>77</sup>. Това законодателство, което понастоящем се обсъжда, ще окаже влияние върху начина, по който ще се гарантира вътрешната сигурност на ЕС.

Тези по-скоро институционални промени бяха придружени от други практически ориентирани усилия за допълнителното интегриране на основните права в областта на

---

<sup>67</sup> Работен документ на службите на Комисията SWD (2014)134 final.

<sup>68</sup> Решение 1082/2013/ЕС.

<sup>69</sup> Решение 2013/488/ЕС на Съвета.

<sup>70</sup> [http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms\\_data/docs/pressdata/EN/genaff/137614.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/137614.pdf)

<sup>71</sup> За вътрешната сигурност на ЕС от особено значение са следните членове от Хартата на основните права на ЕС: членове 1 — 26, 37, 38, 45, 46 и 47 — 54.

<sup>72</sup> COM(2010) 573.

<sup>73</sup> [http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/charter/application/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/charter/application/index_en.htm)

<sup>74</sup> SEC(2011) 567.

<sup>75</sup> <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=en&suffix=7>

<sup>76</sup> На 5 април 2013 г. 47-те държави — членки на Съвета на Европа и ЕС, финализираха проекта на споразумение за присъединяването на ЕС към ЕКПЧ. Очаква се Съдът на ЕС да даде своето становище по текста през пролетта на 2014 г.

<sup>77</sup> COM (2012) 9, COM (2012) 10, COM (2012) 11.

сигурността на ЕС. Например Агенцията на ЕС за основните права (FRA) изготви редица становища<sup>78</sup> и доклади<sup>79</sup> по въпроси, вариращи от защитата на данните до радикализацията, престъпленията от омраза и екстремизма, които оказват въздействие върху областите на вътрешната сигурност. Тя разработи също практически инструменти за длъжностните лица<sup>80</sup>. През декември 2013 г. FRA представи наръчник за обучение на полицаи, основан на основните права<sup>81</sup>, който допълва издадения през 2010 г. наръчник относно дискриминационното етническо профилиране<sup>82</sup>.

С приемането на механизма за оценка по Шенген през 2013 г.<sup>83</sup> ще бъде наблюдавано зачитането на основните права от страна на работещите в сферата на правоприлагането в държавите членки, когато прилагат достиженията на правото от Шенген<sup>84</sup>.

Мерките на ЕС за **защита на жертвите на престъпления** имат за цел по-добрата защита на правата на всеки гражданин. Примери за това са приемането на Директива за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления<sup>85</sup>, Регламентът относно взаимното признаване на мерки за осигуряване на защита по граждански дела<sup>86</sup> и Директивата относно европейската заповед за защита<sup>87</sup>.

Накрая, добър напредък бе постигнат в изграждането на европейско пространство на правосъдие въз основа на взаимното признаване и взаимното доверие. ЕС вече прие три директиви относно процесуалните права на заподозрените лица и обвиняемите. Директивите обхващат правото на устен и писмен превод в наказателното производство<sup>88</sup>, правото на информация в наказателното производство и на информацията относно таксите<sup>89</sup> и правото на достъп до адвокат и правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане<sup>90</sup>.

### 3. Предстоящи предизвикателства

ЕС и неговите държави членки ще бъдат изправени пред редица предизвикателства през следващите години. Европа постепенно излиза от икономическа и социална криза, която остави следи и направи нашите общества уязвими и податливи на расизъм и ксенофобия. Тя е част от глобализиран и взаимосвързан свят, в който мобилността на

<sup>78</sup> Може да се намери на адрес: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/opinions>.

<sup>79</sup> Може да се намери на адрес: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources>.

<sup>80</sup> Вж. FRA (2013 г.), *Joining up fundamental rights. Toolkit for local, regional and national public officials (Интегриране на основните права. Инструментарий за служители на местната, регионалната и националната публична администрация)*.

<sup>81</sup> <http://fra.europa.eu/en/publication/2013/fundamental-rights-based-police-training-manual-police-trainers>

<sup>82</sup> FRA (2010 г.), *Towards More Effective Policing, Understanding and preventing discriminatory ethnic profiling: a guide (Към по-ефективна полицейска дейност, разбиране и предотвратяване на дискриминационното етническо профилиране: наръчник)*.

<sup>83</sup> Вж. бележка под линия 57.

<sup>84</sup> 10597/13.

<sup>85</sup> Директива 2012/29/ЕО, ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57.

<sup>86</sup> Регламент (ЕС) № 606/2013.

<sup>87</sup> Директива 2011/99/ЕС.

<sup>88</sup> Директива 2010/64/ЕС

<sup>89</sup> Директива 2012/13/ЕС

<sup>90</sup> Директива 2013/48/ЕС

хората и транспортът на стоки се очаква да продължат да нарастват. ЕС ще бъде изправен пред демографски промени, още по-голяма урбанизация, все по-разнородни общества и недостиг на работна ръка на пазара на труда. Европа ще се сблъска и с възможните последици от политическата нестабилност в различни части на света и особено в съседните ѝ държави. Събития като Арабската пролет, сегашната криза в Сирия и положението в Украйна изискват подходящи отговори. За да се отговори на тези предизвикателства, ще бъде необходимо особено внимание.

Прилагането на мерките, посочени в глава 2 на настоящото съобщение, на законодателно и оперативно равнище предостави на ЕС и на неговите държави членки **по-ефикасни инструменти** за по-добра защита на европейските общества и икономики. Бяха създадени многоведомствени оперативни механизми за реагирането на заплахи за сигурността, беше въведен по-последователен и съгласуван метод на работа за различните оперативни служби (полиция, прокуратура, гранична охрана, митници, както и разузнавателни служби и армия, когато това е целесъобразно) относно трансграничните заплахи за сигурността. Трансграничните многоведомствени оперативни действия на органите на държавите членки, подкрепени от агенциите на ЕС, бяха засилени и доведоха до оперативни резултати.

В Съобщението на Комисията *„Открита и сигурна Европа: практическа реализация“* вече бяха набелязани областите на политиките за вътрешна сигурност, в които са необходими **допълнителни усилия** от страна на ЕС и неговите държави членки в стремежа им за ефективно прилагане на СВС. Тази глава е съсредоточена върху предизвикателствата, които трябва да се посрещнат през следващите години.

**Прилагането** на законодателството и **утвърждаването** на тези постижения, както и **засиленото практическо сътрудничество** ще бъдат приоритети в бъдещата работа.

**Мониторингът** и **оценката** на ефективността на законодателството и на политиките ще позволят да бъдат коригирани действията на ЕС. Предотвратяването, разкриването и разследването изискват засилен и ефективен **обмен на информация** между правоприлагащите органи и съдебните органи на държавите членки, със съответните агенции на ЕС и между самите агенции на ЕС, като съществуващите инструменти на ЕС се използват в пълна степен.

**Насоченият към гражданите подход** следва да остане водещ принцип за вътрешната сигурност на ЕС и за предстоящите възможности и предизвикателства. Комисията, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, Европейският парламент, държавите членки, агенциите на ЕС, специалните експертни платформи, свързани със сигурността, и много други ще трябва да обединят силите си в по-голяма степен, за да могат да реагират по ефективен начин на променящата се среда.

Както е описано по-подробно в глава 4, Комисията счита, че ЕС следва да разработи актуализирана версия на Стратегията за вътрешна сигурност, в която да бъде направен преглед на действията по всяка цел за периода 2015 — 2020 г.

### **3.1. Предизвикателства по теми**

#### **3.1.1. Тежка и организирана престъпност**

Като цяло организираната и тежката международна престъпност продължават да представляват голяма заплаха за вътрешната сигурност на ЕС, като причиняват сериозни вреди на жертвите и на обществото като цяло. Според изчисление на Европол от 2013 г. в ЕС действат 3 600 организирани престъпни групи. Сигурността в Европа продължава да бъде изложена на риск от проникване на организирани престъпни групи в законната икономика. Икономическата криза и произтичащите от нея промени в потребителското търсене доведоха и до промяна на престъпните пазари. Международните търговски маршрути и свободата на движение в рамките на ЕС водят до промяна в маршрутите на трафика на голям брой стоки (например хероин, трафик на хора). Незаконните наркотици продължават да бъдат пазарът, в който участват най-голям брой организирани престъпни групи (приблизително една трета). Икономическите престъпления и по-специално измамите се увеличиха значително, а измамите са до голяма степен улеснени от наличието на усъвършенствани средства за комуникация и технологии, позволяващи онлайн атаки срещу лица и дружества. Редица заплахи, като например синтетичните наркотици и киберпрестъпността, се увеличават въпреки усилията, полагани на национално равнище, на равнище ЕС и на международно равнище за отстраняването им. Други заплахи, като трафика на хора и трафика на кокаин, не нарастват толкова значително, но е вероятно да продължават да бъдат сериозно предизвикателство за ЕС през следващите години.

В SOCTA за 2013 г. Европол набеляза и две възникващи заплахи, които ще трябва да бъдат проследени през идните години: **престъпленията в областта на околната среда и енергийните измами**<sup>91</sup>.

Комисията ще продължи да работи *inter alia* по следните действия в сътрудничество с всички съответни участници:

- Осъществяване на цикъла на политиката на ЕС за борба с тежката и организираната престъпност за периода 2014 — 2017 г.;
- Оценка на начина, по който организираната престъпност инвестира в икономиката, и идентифициране на уязвимостта на законната икономика към престъпления като корупцията и изпирането на пари;

<sup>91</sup> През 2013 г. бе публикувана специализирана оценка на заплахите от престъпления в областта на околната среда в ЕС, която бе насочена върху двете най-разпространени престъпления — трафика на незаконни отпадъци и трафика на застрашени видове с участието на организираната престъпност. ЕС се смята за основна дестинация и транзитна държава за трафика на застрашени видове, а незаконните отпадъци са обект на трафик в рамките на ЕС и към дестинации извън него. Тези престъпления се извършват от специализирани организирани престъпни групи. Ще трябва да се определят допълнителни мерки въз основа на: а) различни инструменти; б) координиране на съществуващите действия по правоприлагане в областта на престъпленията спрямо околната среда, като се включат няколко органа/агенции — Европол, Евроюст, Интерпол и Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН); в) неотдавнашното съобщение на Комисията относно трафика на видове от дивата флора и фауна, включително консултации със заинтересованите страни, както и г) усилията на EnviCrimeNet за изработване на стратегия и оперативни действия.

В SOCTA се обръща внимание на вътреобщностните измами с липсващ търговец, насочени към пазарите на електроенергия и газ (енергийни измами), подобни на разкритата през последните години схема за търговия с въглеродни кредити. Организираните престъпни групи вече участват в бизнеса с алтернативни енергийни източници (вятърна и слънчева енергия) и управлението на отпадъците, които те използват за изпиране на незаконно придобити средства.

- Проследяване на първия доклад на ЕС за борбата с корупцията, включително главите му по държави и тематичната глава, посветена на обществените поръчки, и подготовка за втория доклад, който ще бъде публикуван през 2016 г.;
- Подпомагане на бързото приемане на законодателни актове като 4-та директива срещу изпирането на пари, насочени към борба с финансовите и икономическите престъпления, и предотвратяване *inter alia* на злоупотребата с финансовата система чрез прикриване на произхода на постъпленията от престъпна дейност или чрез насочване на парични средства за терористични цели;
- Обмисляне на предложение за директива относно инкриминирането на изпирането на пари, с която ще бъде въведено известно сближаване на определенията и санкциите въз основа на член 83, параграф 1 от ДФЕС;
- Прилагане на стратегията на ЕС в областта на наркотиците за периода 2013 — 2020 г. и подкрепа за бързото приемане на законодателството относно новите психоактивни вещества;
- Прилагане на Стратегията на ЕС за премахване на трафика на хора за периода 2012 — 2016 г. За постигането на тази цел следва да бъде удължен мандатът на координатора на ЕС за борба с трафика на хора;
- Наблюдение на транспонирането и прилагането на директивата относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него;
- Наблюдение на транспонирането и прилагането на директивата относно сексуалната експлоатация и сексуалното насилие над деца;
- Разглеждане на необходимостта от всеобхватна стратегия на ЕС за защита на децата от сексуални престъпления;
- Предприемане на последващи действия във връзка със съобщението за справяне със свързаните с огнестрелни оръжия престъпления, като същевременно се защитава законната продажба и притежаване на огнестрелни оръжия. Това може да включва преразглеждане на съществуващото законодателство на ЕС относно продажбата и прехвърлянето на огнестрелни оръжия в ЕС;
- Подкрепа за засилено сътрудничество в прегледа и изпълнението на политиката за контрол на износа с цел укрепване на капацитета на правоприлагащите органи, митниците и органите за контрол на износа, за да могат да откриват и предотвратяват трансграничния трафик на стратегически и високорискови стоки. За тази цел Комисията ще подкрепя обмена на информация и добри практики, както и разработването на общоевропейска програма за изграждане на капацитет и обучение на гореспоменатите действащи лица;
- По-нататъшно оценяване на обхвата на престъпленията в областта на околната среда и енергийните измами и разглеждане на мерки за справяне с тях.

### 3.1.2. Киберпрестъпност

„Прагът“ за извършване на киберпрестъпления намаля през последните няколко години, като все по-лесно всеки може да стане киберпрестъпник. Не са необходими технически умения, а съответните инструменти са на разположение онлайн в лесни за ползване версии на разумни цени. Цифровите валути и онлайн платформите улесняват много форми на тежка и организирана престъпност. Броят на кибератаките вероятно ще нараства през следващите години въпреки сериозните мерки, предприети за подобряване на възможностите за борба с киберпрестъпността и укрепване на киберсигурността. Ето защо оперативният капацитет за борба с киберпрестъпността



трябва да бъде увеличен. Трябва да бъдат решени въпросите, свързани с факта, че жертвите на киберпрестъпления не съобщават достатъчно за тях, със сложното проследяване на данните за киберпрестъпниците, с правната взаимопомощ в борбата с киберпрестъпността и с компетентността в киберпространството.

Комисията ще продължи да работи *inter alia* по следните действия в сътрудничество с всички съответни участници:

- Прилагане на Стратегията на ЕС за киберсигурността;
- Допълнителна подкрепа за работата на Европейския център за борба с киберпрестъпността (ЕСЗ) към Европол;
- Допълнително подпомагане на държавите членки за развиване на собствените им способности за борба с киберпрестъпността (национални центрове за борба с киберпрестъпността);
- Подкрепа за приемането на предложената директива за определянето на мерки за осигуряване на високо общо равнище на защита на мрежовата и информационната сигурност в ЕС и изпълнение на новия мандат на ENISA;
- Подкрепа за приемането и прилагането на Конвенцията от Будапеща за киберпрестъпността;
- Подкрепа, развиване и разширяване на Глобалния алианс срещу сексуалното посегателство над деца в интернет;
- По-нататъшно разработване заедно с ЕС 3 на сътрудничество с партньори извън ЕС и с частния сектор, за да укрепи отговорът.

### 3.1.3. Тероризъм, радикализация и управление на кризи

През последните няколко години бяха извършени редица терористични нападения, предимно от отделни лица или по-малки групи, но с тежки последици. През 2012 г. в Европейския съюз имаше над 200 извършени или неуспешни терористични атаки<sup>92</sup>. Нападенията по време на марафона в Бостон и в търговския център в Найроби през 2013 г. показаха, че радикализираните лица и организираните терористични групи се насочват не само към традиционните цели, но все повече се опитват да поразяват лесни мишени. Налице е и тревожна тенденция, при която млади хора отиват в други държави като Сирия, за да станат чуждестранни бойци. При завръщането си някои от тях биха могли да представляват сериозна заплаха за сигурността на ЕС. Заплахата от тероризъм и насилствен екстремизъм ще представлява сериозно предизвикателство за ЕС през следващите години.

Комисията ще продължи да работи *inter alia* по следните действия в сътрудничество с всички съответни участници:

- Ориентиране на превантивните дейности в съответствие със Съобщението относно предотвратяване на радикализацията, водеща до тероризъм и екстремистко насилие;
- Продължаване на подкрепата за работата на Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията и създаване на европейски център на знания, за да се улесни

<sup>92</sup> В доклада си за обстановката и тенденциите в областта на тероризма (TE-SAT) от 2013 г. Европол посочва, че 17 души са загинали в резултат на терористични нападения в ЕС през 2012 г.; 219 терористични нападения са били извършени в държавите — членки на ЕС; 537 лица са били задържани в ЕС за престъпления, свързани с терористична дейност; за общо 400 лица са били започнати съдебни производства по обвинения в тероризъм.

обменът на практики и опит, за да се насочат научните изследвания и да се подкрепят заинтересованите страни в усилията им за предотвратяване на радикализацията, водеща до тероризъм и екстремистко насилие;

- Подкрепа за по-добро обучение и разработване на оперативно съвместими сили за реагиране на терористични нападения, включително решаване на въпроса с необходимостта от общо оборудване, ако е необходимо;
- Прилагане на новия подход по отношение на откриването и ограничаването на рисковете, свързани с ХБРЯ-В (взривни вещества), на равнище ЕС;
- Доразвиване на възможностите за оценка на риска в областта на авиационната сигурност и, и когато това е целесъобразно, в други приоритетни области, например митниците;
- Прилагане на новия подход към Европейската програма за защита на критичната инфраструктура (ЕССІР) и четирите пилотни казуса;
- Подкрепа за капацитета за готовност чрез създаване на модулна програма за учения в областта на управлението на кризи.

#### **3.1.4. Засилване на сигурността на границите**

Създаването на Шенгенското пространство, което позволява на хората да пътуват, без да бъдат подлагани на проверки, е основна част от европейския проект. Свободното движение носи значителни ползи за европейската икономика. Очаква се допълнително нарастване на броя на лицата, идващи в ЕС, особено на тези, използващи въздушен транспорт. Вносът и износът на стоки ще се увеличат още повече. Злоупотребите следва да се предотвратяват, а ситуациите, при които дадена държава членка не изпълнява задълженията си да контролира своя участък от външните граници, следва да се решават ефективно, като същевременно се осигуряват подходящи механизми за солидарност, за да се подпомагат държавите членки, които са изправени пред растящ натиск поради географското си разположение, моделите на потоците от пътници и миграционните маршрути.

Комисията ще продължи да работи *inter alia* по следните действия в сътрудничество с всички съответни участници:

- Подкрепа за приемането на предложението за интелегентни граници на ЕС, състоящ се от Европейска система за влизане/излизане и от Програма за регистрирани пътници;
- Продължаване на подкрепата заедно с Агенцията за информационни системи (eu-LISA) за ефективното функциониране на ШИС II;
- Проучване на възможността за създаване на европейска система за гранична охрана;
- Разработване на стратегия и план за действие за сигурността на веригата на доставки и управлението на риска и принос за изпълнението ѝ.

## 3.2. Междусекторни цели

### 3.2.1. Укрепване на връзката между вътрешната и външната сигурност на ЕС

Тъй като сигурността на ЕС зависи от външни фактори, в Стратегията за вътрешна сигурност (СВС) за периода 2010 — 2014 г. се подчертава колко е важно да се осигури съгласуваност и взаимно допълване между вътрешните и външните аспекти на политиките за сигурност на ЕС. За тази цел бяха предприети важни стъпки, които трябва да бъдат продължени, като например Стратегията на ЕС за киберсигурността, Стратегията за сигурност и развитие в Сахел<sup>93</sup>, подхода за укрепване на реакцията на ЕС за предотвратяване на радикализацията, водеща до тероризъм и екстремистко насилие, както и стъпките за изграждане на стратегия на Европейския съюз за морска сигурност<sup>94</sup>. ЕС работи и за сближаване на възгледите в световен мащаб с оглед на затягането на международния режим за неразпространение на оръжия за масово унищожение.

Конфликтите в Мали, Либия и Сирия доведоха до последици, които имат отражение върху сигурността на ЕС, като например нарастващата заплаха от чуждестранни бойци и терористична радикализация. Сигурността в Европа продължава да бъде изложена на риск от диверсифициране и все по-голямо проникване на международната организирана престъпност в икономиката, корупция, финансови престъпления и киберпрестъпления. Накрая, сигурността на ЕС е косвено засегната от други явления, като природните и предизвиканите от човека бедствия; политическите и социалните промени в съседните на ЕС държави; както и от различни подходи, използвани от държавите по света за гарантиране на сигурността.

За европейската вътрешна сигурност е необходимо да се работи и **извън границите на ЕС** и в **сътрудничество с партньори от трети държави**. Вътрешните въпроси на сигурността трябва по-систематично да се разглеждат като част от външните политики на ЕС, като се обвързват с програмите на ЕС за подпомагане и сътрудничество. Трябва да се засилят диалогът и сътрудничеството за подкрепа на институционалните реформи, върховенството на закона и реформите в сектора на сигурността. Следва също да се осигури по-последователно подпомагане за третите държави, искащи помощ за изграждане на капацитет в областта на правоприлагането, посредством обучение или обмен на знания и добри практики.

Сътрудничеството между правоприлагащите и съдебните органи с трети държави и с международни организации следва да се ръководи от нуждите на ЕС, свързани със сигурността, и от обща оценка на предизвикателствата за сигурността с оглед на изпълнението на целите, набелязани в СВС. Това ще изисква и по-добро изпълнение на **Пътната карта за свобода, сигурност правосъдие (ССП) в рамките на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО)**, особено за улесняване на оперативното сътрудничество и споделяне/обмена на информация между агенциите на ЕС и мисиите по линия на ОПСО. Освен това прилагането на Схемата за обучение в областта на правоприлагането (LETS) ще допринесе пряко за изпълнението на целта за укрепване на връзките между ОПСО и ССП чрез разработването на предложение за обща

<sup>93</sup> [http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms\\_data/docs/pressdata/EN/foraff/141577.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/141577.pdf)

<sup>94</sup> JOIN 2014(9)

програма за задължително предхождащо разполагането обучение за всички служители на правоприлагащите органи, участващи в граждански мисии по линия на ОПСО. Това би било от полза и за изграждането на капацитет в страните, където са разположени такива мисии.

Съществуващите споразумения за резервационните данни на пътниците (PNR) с трети държави предоставят още една възможност за по-нататъшно засилване на международното сътрудничество в областта на правоприлагането и за увеличаване на ползите за сигурността за ЕС и държавите членки.

Особено важен ще бъде **диалогът** относно нуждите на ЕС по отношение на сигурността и общите предизвикателства за сигурността със страните — кандидатки за членство в ЕС, и със страните потенциални кандидатки, със страните, участващи в Европейската политика за съседство, със стратегическите партньори, както и със страните, изправени пред сложен демократичен преход.

ЕС следва да продължи да развива отношенията си с **международни организации**, като ООН, Съвета на Европа, Интерпол и Глобалния форум за борба с тероризма (ГФБТ). Той следва също така да бъде по-активен в многостранните форуми, за да разпространява най-добрите си практики, и да предприеме необходимите стъпки, за да се присъедини към редица международни договори в ключови области, свързани с вътрешната сигурност.

### **3.2.2. Укрепване на спазването на основните права в рамките на насочен към гражданите подход**

Основните права трябва да представляват неразделна част от политиките за вътрешна сигурност. Основните права засилват вътрешната сигурност на ЕС чрез запазване и повишаване на доверието между гражданите и между гражданите и правителствените институции. Във връзка с това Комисията ще продължи да наблюдава прилагането на законодателната рамка за борба с някои форми на расизъм и ксенофобия<sup>95</sup>. Ето защо всички европейски институции следва да насърчават ефективното прилагане на Хартата на основните права на ЕС и на вторичното законодателство, уреждащо конкретни права.

Неотдавнашното решение на Съда на Европейския съюз относно Директивата за запазване на данни подчерта значението на спазването на основните права като неразделна част от политиките за вътрешна сигурност.

За да защитят правата на гражданите, длъжностните лица следва да бъдат подкрепяни чрез прости, ефективни и практични инструменти, като ръководства и програми за обучение, които ще дадат възможност за правилното прилагане на основните права в ежедневната им работа. Освен това е необходимо Агенцията за основните права (FRA) да може да допринесе за развитието на политиките на ЕС в областта на вътрешната сигурност и наказателноправните въпроси. Сътрудничеството с институциите за правата на човека следва да бъде засилено. В по-общ план от съществено значение е засиленият диалог с трети държави, международни организации, частния сектор и гражданското общество. Тези усилия следва да бъдат придружени от правни средства

---

<sup>95</sup> Вж. Доклад на Комисията относно прилагането на Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право от 27 януари 2014 г. (COM(2014) 27 final).

за защита, които са в крак с тенденциите в сферите на мерките за сигурност и технологичните иновации.

### 3.2.3 Засилване на ролята на научните изследвания, финансирането и обучението

Двойният характер на технологичното развитие (възможности и заплахи) изисква цялостен подход, при който съображенията за вътрешната сигурност и политиките за основните права трябва да извлекат максимална полза от **научните изследвания**. Добър пример през 2013 г. беше инициативата за укрепване на участието на органите за вътрешна сигурност в научни изследвания, свързани със сигурността, и в индустриалната политика<sup>96</sup>. ЕС ще трябва да продължи мобилизирането на инструментите, които са от съществено значение за подготвеността по отношение на сигурността и устойчивостта, като използва по-специално своята програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ и като отчита обществените аспекти, свързани с вътрешната сигурност.

За изпълнение на задачите по вътрешната сигурност от съществено значение е **адекватното и целенасочено финансиране от ЕС**. Фонд „Вътрешна сигурност“ на ЕС има за цел именно да подкрепя действия, насочени към тези предизвикателства за вътрешната сигурност, както и обмен на информация и обучение във всички приоритетни области на СВС. Ще бъде изключително важно да се гарантира взаимното допълване между националните програми за финансиране на държавите членки (споделено управление) и действията на Съюза (трансгранични действия или действия, представляващи особен интерес за Съюза), които се финансират пряко от Комисията (пряко управление)<sup>97</sup>.

Оформянето на обща култура на сътрудничество в сферата на правоприлагането е от основно значение за изграждането на взаимно доверие и разбиране и за подкрепа на практическото сътрудничество. **Обучението** на равнище ЕС е от съществено значение за постигането на тези цели и ще допринесе за подобряване и сближаване на качеството на правоприлагането и стандартите за него. Европейската схема за обучение в областта на правоприлагането (LETS) следва да се въведе изцяло през следващите години, за да бъде от полза на голям брой правоприлагащи длъжностни лица, гранични служители и митнически служители от всички рангове.

## 4. Следващи стъпки

Петте стратегически цели, избрани в рамките на СВС за периода 2010 — 2014 г., остават в сила и поради това следва да бъдат потвърдени за обновената СВС. Като се основава на положителната оценка относно изпълнението на първата СВС, ЕС следва да разработи актуализирана версия на СВС в тясно сътрудничество между Комисията, държавите членки и Европейския парламент. Вниманието следва да бъде съсредоточено върху преглед на действията по всяка цел за периода 2015 — 2020 г. и върху набелязването на нови действия за справяне с възникващите заплахи и променящите се предизвикателства.

<sup>96</sup> [http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms\\_data/docs/pressdata/en/jha/137399.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/137399.pdf)

<sup>97</sup> От значение са и други фондове на ЕС в зависимост от техните цели, обхват и условия, вж. [http://ec.europa.eu/budget/mff/index\\_en.cfm](http://ec.europa.eu/budget/mff/index_en.cfm)

Обновената СВС следва да интегрира основните права в рамките на вътрешната сигурност в още по-голяма степен и да засили допълнително връзката между вътрешната и външната сигурност. Тя следва също да укрепи и насърчи повече синергии между вътрешните работи и други области на политиката, свързани с вътрешната сигурност. За тази цел ще са необходими по-решителни действия за укрепване на взаимодействието между политиките и действията, включващи различни участници, като публичните органи, гражданите, гражданското общество и частния сектор. За да се подкрепи този мултидисциплинарен и интегриран подход, може да се разгледа възможността за създаване на **Консултативен форум на ЕС по въпросите на вътрешната сигурност**, воден от Комисията заедно с държавите членки, Европейския парламент, агенциите на ЕС, представители на гражданското общество, академичните среди и частния сектор.

В съответствие със заключенията на Съобщението на Комисията „*Открита и сигурна Европа: практическа реализация*“, както и с предстоящите стратегически насоки на Европейския съвет в областта на вътрешната сигурност, и като се вземат надлежно предвид становищата, изразени от Европейския парламент в неговата резолюция относно втория доклад за СВС (2013/2636 (RSP), Комисията възнамерява да представи съобщение относно **обновяването на Стратегията за вътрешна сигурност**. Комисията ще подготви това съобщение след провеждане на консултации със съответните заинтересовани страни, включително чрез конференция на високо равнище, която ще се състои през есента на 2014 г. с участието на държавите членки и на Европейския парламент, както и на представители на гражданското общество, академичните среди и частния сектор.